

 Luister naar

Tjibbe Joustra over interlandelijke adoptie: biologische ouder wordt het meest vergeten

NIEUWS Een plan om interlandelijke adoptie binnen vijf jaar af te bouwen, ging op het laatste moment in de prullenbak, bleek uit onderzoek van het Nederlands Dagblad. Tjibbe Joustra, voorzitter van de commissie die onderzoek deed naar misstanden in de adoptiepraktijk, is daar verbaasd over.

Aaldert van Soest

maandag 19 juni 2023 om 03:00 aangepast 06:36

Tjibbe Joustra: 'We moeten niet te snel stellen dat kinderen uit bepaalde landen het hier beter zullen hebben.'

beeld anp / Henriette Guest

Een commissie onder leiding van Tjibbe Joustra deed ruim anderhalf jaar onderzoek naar de praktijk van interlandelijke adoptie. De conclusies die de voormalig topambtenaar in

februari 2021 presenteerde, logen er niet om. In alle onderzochte landen was sprake van ernstige misstanden, zoals vervalsing van documenten, kinderhandel en kinderdiefstal. Toenmalig minister Sander Dekker van Rechtsbescherming trok meteen aan de noodrem en kondigde een tijdelijke adoptiestop aan. Een jaar later besloot zijn opvolger Franc Weerwind dat adopties hervat konden worden, maar wel in een vernieuwd systeem en vanuit een beperkt aantal landen.

Aan Joustra en zijn commissie werd bij het maken van dit nieuwe beleid niet meer om advies gevraagd. 'Nee, er is geen contact met ons geweest', reageert hij. 'Dat vond ik zelf wel opmerkelijk. Als je ergens lang onderzoek naar hebt gedaan, kun je ook zo'n commissie bij de besluitvorming nog vragen naar ideeën daarbij. Dat hóéft natuurlijk niet, maar uit het oogpunt van efficiency is dat wel een goede handelwijze.'

Joustra kon niet alle besluiten goed plaatsen, en vraagt zich af of de vorige minister (VVD'er Sander Dekker) hetzelfde had gedaan. 'Wij adviseerden opschorting van interlandelijke adoptie, om tot een nieuw systeem te komen met weinig private spelers. Dat is voor een deel overgenomen. Maar adoptie werd weer mogelijk vanuit een aantal landen, die ik op basis van ons rapport niet kon herleiden.'

Welke landen bedoelt u dan? Een land als Portugal, of juist de niet-westerse landen?

'Ik vond de hele lijst bijzonder. Er zal best een bepaalde logica in zitten, maar die is mij ontgaan. Er staan landen op als Zuid-Afrika, Lesotho en Portugal. Ik vind het een moeilijk uitlegbare combinatie. Wij hebben erop gewezen dat misstanden van alle tijden zijn en ook van bijna alle landen. Tel daarbij op dat het aantal adopties nu heel laag is. Dat vond ik eerder aanleiding om tot definitieve besluitvorming te komen.'

Tot vlak voordat Weerwind zijn plannen bekendmaakte, lag er een plan om adoptie binnen vijf jaar af te bouwen, lazen wij in stukken van het ministerie. U had zo'n afbouwtermijn verwacht?

'Ja, wij hadden daarop al een voorschot genomen door opschorting te adviseren. Dat geeft ruimte om na te denken. Ik had het logisch gevonden als dat denkproces had geleid tot afbouw, waarbij je uiteraard zorgvuldig moet omgaan met de adopties die nog in de pijplijn zitten. Daar had de minister dan rekening mee kunnen houden.'

Wij zagen in de stukken dat die termijn is geschrapt omdat de steun in de coalitie ontbrak, met name bij D66.

'Ik weet niet hoe het is gegaan, maar ik kan me die gang van zaken voorstellen. Wij hebben destijds een gesprek gehad met de Tweede Kamer en daar was niet iedereen enthousiast over ons rapport. Ook D66 niet. Ik besef ook dat het gevoelige materie is, zeker als je kijkt naar de positie van adoptieouders.'

Het is misschien wel begrijpelijk dat adoptieouders en hun organisaties niet zo enthousiast waren over uw rapport...

'Wij hebben zeker geen afkeuring willen uitspreken over adoptieouders. Er zijn heel veel ouders die vanuit goede motieven en heel zorgvuldig hebben gehandeld. Je moet niet roepen dat zij iets verkeerd hebben gedaan. Maar wij hebben het in ons rapport nu eens een keer níét willen benaderen vanuit hun perspectief, maar vanuit het perspectief van geadopteerden en hun biologische ouders. De biologische ouder is de meest vergeten groep in het adoptiedebat. Die mensen wonen ver weg en zitten doorgaans niet op publiciteit te wachten. We hebben geprobeerd hun positie op de kaart te zetten. Maar in het beleid zie ik nu toch weer meer de kant van de adoptieouder terugkomen.'

Toch zeggen alle partijen dat het belang van het kind vóór alles gaat in het nieuwe beleid. Het gaat erom dat sommige kinderen in Nederland een betere toekomst kunnen hebben dan in het land van herkomst.

'Ja, dat kan. Onze commissie heeft een enquête gehouden onder een paar duizend geadopteerden. Driekwart zei dat ze hier beter af zijn dan in hun geboorteland. Maar op de vraag of ze op zoek zijn naar hun afkomst, antwoordde 50 procent ja. En 25 procent wilde dat in de toekomst nog gaan doen. Dus in totaal worstelt 75 procent van de geadopteerden met problemen rond afkomst. In de verhalen van geadopteerden zie je steeds die spanning terug: 'Natuurlijk, we hebben het nu beter, maar besef wél hoe wij worstelen met onze identiteit.' Als je dat op je laat inwerken, vind ik dat wij in het Westen een zekere terughoudendheid moeten hebben. We moeten niet te snel stellen dat kinderen uit bepaalde landen het hier beter zullen hebben.'

De minister heeft de afbouwtermijn van vijf jaar losgelaten, maar stelt zich nog steeds ten doel dat adoptie op termijn niet meer nodig is. Stopt het op termijn vanzelf?

'Nee, dat kun je niet zeker weten. Er zijn namelijk steeds andere partijen die zich sterk maken voor adoptie. Op dit moment is lhbt+-belangenorganisatie COC zo'n partij. Dat begrijp ik wel, maar je moet toch een keer zeggen: nu houden we ermee op. Daar komt bij dat er bij een verdere daling op een gegeven moment voor een paar adopties per jaar

een heel apparaat in stand moet worden gehouden, gefinancierd door de belastingbetaler. Het is de vraag of je dat moet willen.'

 [Mail de redactie](#)